

MLADI PLAMEN

DELA VSKI MLADINSKI LIST

LETNIK V.

UREDILA

EDI ŠTOK

OD 1.—3. ŠTEV.

JOŽE SLAK

OD 4.—12. ŠTEV.

LJUBLJANA 1933

134504

134504

Handwritten signature or initials

LONDON 1914

Kazalo

Clanki	Stran	Iz izkušnje — za uporabo	Stran
—: Za enotnost pokreta	13	Režite črke iz papirja! — Malenkosti, ki so več ko malenkosti.	
—: Jasni računi	13	— Stenski časopis	9
—: Smo proletarska mladina	15	Senčno gledališče in čarobna očala	19
—: Materinski dan	37	Pota delavskega samoizobraževanja	
—: Na delo	37	32, 44, 57, 70, 83, 132,	164
—: Delo za list	73	Književnost, ki je primerna za študij soc. naukov	33, 46
—: Kmetška mladina	73	Kaj je vredno brati	72
—: Špijonska afera Stewart	123		
—: Požrtvovalna mladina	153	Pripovedno čtivo	
—ak: Vojna	89	— Vojno poročilo z bojišča	62
—ak: Študirajmo!	105	D. Š.: Upravitelj stroja	14
—ak: Kaj bo s kmeti	105	M. K.: O svetlih loncih in kozicah	30
Brce Tone: Dajte mladini dela	3	P-ič D.: Spoved	50
Čelik Peter: Delovna mladina na razpotju	74	P-ič D.: V novo življenje	91
Dren Aleš: K sociologiji in psihologiji današnje mladine	2	P-ič D.: Svidenje z doktorjem Hotnikom	112
Dren Aleš: Delavsko dekle 38, 53, 63			
Dren Aleš: Problemi današnjega časa	157	Pesmi	
Dijak iz Trbovelj: Zivljenje v Črni dolini	93	D. V.: Otrok	28
Josipović L.: Matija Gubec in kmetški upori od XIV. do XVI. stoletja	75, 96	Klopčič Mile: Dete ne mara spati	5
K.: Nacionalno vprašanje	137	Podjavoršek Albin: Brezposelna	17
Klinar Francé: Kratek oris zadnje faze kapitalizma	90	Podjavoršek Albin: Kmeta Matjaža delo	28
Klinar Francé: Konflikt med produkcijo in trgov	106		
Klinar Francé: Kam vodi Hitler Nemčijo	122, 142	Beležke	
Klinar Francé: Marksizem in polem II. internacionale	153	Spolno vprašanje. — Ljubezen. — Stanovsko urejena družba. — Nauk strokovničarjem	68
Langus J.: Govorništvo 11, 20, 34, 47, 58		Nacionalizem. — Idealizem in materializem. — Zablode kapitalizma. — Bomo pričeli. — Kritika gospodarskih razmer. — Borba proti inozemcem. — Ljudski predsednik	80
Podjavoršek Albin: Razgovor o našem kmetu 4, 16, 27, 41, 56, 66, 78, 100, 110, 126, 143, 161		Tibet	101
Puntar Peter: Rudar nam piše	61	Irska	115
R. dr. V.: Spolno vprašanje	52	Socialna demokracija. — Recept za rešitev brezposelnosti. — Rusija gladuje	116
Rajh: Dva razreda	49	Volitve v Delavsko zbornico. — Zapadna kultura in krščanstvo. — Stroj. — Stroj in brezposelnost. — Slovenski katoliški rasisti. — »Naše glasovnice so zelene«	128
S.: Nationalistični pokret na Ukrajini	79	Vzajemnost med delodajalci in delojemalci. — Delo. — Stoletnica rojstva Alfreda Nobla	145
S.: Spoznanje resnice	137	Tlačanstvo rudarjev v srbskih rudnikih. — Prebivalstvo ruskih mest. — Vatikan sanira italijanska podjetja. — Reformizem	162
Salvemini Gaetano: Katoliška cerkev in narodne manjšine v Italiji	139		
Slak Jože: Mladini za novo leto	1		
Ulčekov Jože: Proletarska obletnica V—v: Kmetška mladina	15		
Vojan J.: Časopis	29		
Vojan J.: Stari in mladi rod	67		
Vojan J.: Stanovska družabna ureditev v Avstriji	108		

	Stran		Stran
Izstriženo in zlepljeno		Slike	
Kdo je kriv?	82	Na agitacijo	7
Nemčija nadaljuje intrige za »osvoboditev«. — »Naša sveta dolžnost«. — »Peklenške sile na delu.« Wolgadeutsche	102	Stenski časopis	10
Novi sovjetski filmi. — Brezposelnim delo! — Iz oglasov	117	Razorožitvena konferenca na delu	15
Četrta internacionala — fašizem. — Karl Pollak — 80 letnik. — Minister kliče k pokori. — Zlata oboroževalna internacionala	146	Stradanje je zdravo	40
Od tu in tam		Mož z lutkami	55
Strani:	85, 103, 119, 150	Pod težkim jarmom	77
Dijaki govore		Rudarji	95
Iskre	84	Trd, neizprosno, mož jeklen	121
Dijakov razvoj. — Mimogrede	139	Razno	
Naša dijaška mladina v ogledalu svojih listov	130	Strani: 11, 20, 34, 47, 58, 72, 86, 104, 120, 136, 151, 168	
Pokret in organizacija		Mladi proletarec	
Tiskovna akcija. — Meščansko mišljenje in mi. — Zadrugištvo. — Romantika. — O uspehih borčevskega sistema. — Iz Centrale	6	Perica bo. — Arabska legenda	1
Naša dramatika. — Tempo. — Debata. — Poročila	17	Gospod zna računati. — Za židano voljo	2
Centrala Krekovih družin razpuščena	32	Orehi in lešniki	3, 7, 10, 15, 18, 24
»Delavski vestnik«. — Tako se ne bomo	42	Pisma	3, 8, 11, 20, 24
		Tihi pomenek	4, 8, 22, 20
		Na lokomotivi	5
		Mož s črnim srcem. — V Kanado	9
		Rdeča »P« 17, 21 in »Mladi plamen« strani 87, 133, 147, 164	
		Drobiž	19
		Pristopite bliže. — Socialno potovanje	22, 23
		Na platnicah	
		Z urednikove mize. — Reflektor. — Iz uprave. — Knjige in časopisi. — Ekonomska enota. — Razno.	

MLADI PLAMEN

LETO V.

JANUAR 1933

ŠT. 1

Mladini za novo leto

Ko stopamo v novo leto, je prav, da pogledamo nazaj in naredimo načrt za naprej.

Pet let boja je za nami. Ta boj je bil uspešen, ker smo imeli vedno pred seboj cilj in smo bili vedno pripravljene na vse. Boj smo bojevali z vso neizprosno, s pogumom in razumom. Bili so trenotki, ko je bila na tehtnici zmaga in poraz. Mi smo zmagali, ker smo vedno vztrajali.

Krekovi mladini smo dali novo smer. Ne boje se naši nasprotniki nove Krekove mladine zastoj. Ista smotrnost, ista bojaželjnost, isti nepokoj, ista delavnost, ista ekspanzivnost, ki je prevevala majhno grupo Borcev, preveva danes novo Krekovo mladino. Tu je konkreten, izdelan program, trden cilj, za katerega naša mladina dela in se žrtvuje. Tu je že trdna, izgrajena organizacija, ki ve kaj hoče.

V novem letu nas čakajo težke naloge. Ko smo utrdili organizacijo, povečali število članstva, je treba iti dalje. Našega delavskega mladinskega pokreta naj stene organizacije ne omejujejo. Kot tedaj, ko ste agitirali za pomnožitev lastnih vrst, tako sedaj agitirajte za pomnožitev naših postojank. Delavska mladina v veliki meri ni organizirana, ker starim ne zaupa, ker ji stari ne dajo drugega kot nekaj praznih fraz. Nam zaupa, ker smo njena organizacija in organizacija, ki vodi boj na svojem področju za boljšo bodočnost delavstva. Treba bo iti v vse kraje, kjer je kaj delavskega mladega rodu.

Druga naloga je naš tisk. Nam je zaupana akcija za naš delavski tisk. Izkažimo se vredne tega zaupanja. »Delavska pravica«, »Beseda«, »Mladi plamen« in »Krekova knjižnica«, to je naš tisk, s tem bo treba iti v obrate in stanovanja.

Tretja naša naloga pa je, okrepitev naših strokovnih in združnih postojank. Okrepitev teh je okrepitev nas samih. Mi smo prodorniki, toda izkušeni delavski borci naj zaščitijo naš hrbet. Gre za pospešitev našega razvoja in mi mladi moramo biti avantgarda.

Četrta naša naloga pa ni navezana na leto, ne na letni čas. Postati moramo dobri! Ali se še spominjate besed borčevske obljube? Ali je to le beseda? Ne! Dober človek je vojak v službi delavskega razreda, našega pokreta in organizacije. Hočemo dobrih ljudi, ki bodo dvigali gladino naše vere, našega veletoka vedno višje in višje.

Fantje in dekleta, čaka nas boj! Bojujmo ta boj dela resno, samozavestno, vztrajno in požrtvovalno. Postanite, fantje in dekleta, vredni bojzorni naših nasprotnikov in pa zaupanja naših prijateljev. Stojimo v bojni areni. Naprej, tovariši!

Jože Slak, Ljubljana.

K sociologiji in psihologiji današnje mladine

Kadar govorimo o psihologiji današnje mladine, ponavadi vse premalo upoštevamo družabne in socialne podlage, na katerih slonijo duševni pojavi te mladine. Posebno ako gre za splošne pojave, za duševno strukturo (ustroj, sestav) celega rodu (generacije), za način, kako ta rod reagira (se odziva) na zunanje vplive, moremo priti do uspeha le s temeljitim razčlenjenjem osnove in s točnim raziskovanjem okolja.

Svetovna vojna in njene posledice so izoblikovale današnji mladini značaj. Prav tako so vojna in njene posledice ostro vplivale na starejše ljudi, na take, ki so imeli tik pred vojno že kolikortoliko zaključen in ustaljen svetovni nazor. Le da so vplivale drugače nego na mladino. Za starejši rod je bila vojna le preizkušnja nečesa, kar je že imel, današnji mladini, se pravi današnjim osemnajst- do petindvajsetletnikom pa je prepredila, da bi se ji izoblikovali kaki trdni nazori in vodilne ideje. Vojna, ki trga prvo tretino našega stoletja na dva dela, je vcepila mladini popolnoma drugačen način gledanja in odzivanja. In ako hočemo to mladino razumeti, če nočemo nastopati proti nji v vlogi sodnika s končno obsodbo, temveč hočemo gledati nanjo s pogledom dobrega psihologa, ki pri tem vedno sebe izključuje, tedaj moramo predvsem zapustiti svoje stališče in se postaviti na stališče mladine.

Mladost brez ovir.

Mladina izza svetovne vojne je rasla v vzdušju, v katerem je človeško življenje le prav malo ali nič veljalo. Njeni prvi in najmočnejši otroški vtisi padejo v zadnja leta vojne, v čas razkrajanja in propadanja, v čas, ko se je reklo: Reši se, kdor se more! Sledila je doba revolucij in inflacij. Ta čas ni stavil mladini nobenih zaprek. Ta mladina je videla nasilje v vseh mogočih oblikah in oblikah. Tu moramo iskati izvor različnim mladinskim prestopkom in spopadom. V tem času so rasli slabi pacifisti in humanisti.* Z vso sveto jezo in moralnim ogorčenjem ne spravimo s sveta tega odločilnega dejstva. Človeški značaj ni »stvar sama na sebi«, marveč se tvori iz elementov (prvin) časa in okolice.

Bojni nagoni.

Ena izmed najbolj značilnih potez današnje mladine je prezgodnja samostojnost in pa pomanjkanje skoraj sleherne romantike. Za primer: Stari so hodili včasih okoli s Prešernovimi in Gregorčičevimi poezijami, današnja mladina vse rajši rožlja z orožjem. Današnja mladina ne čita mnogo, ima malo veselja do koncentracije in do napetega dela. Poleg tega jemlje samo sebe in svojo okolico vse premalo resno.

Velikega pomena je pomanjkanje cenjenih stanovanj. Od sto mladih delavcev jih je morda komaj deset, ki imajo svojo lastno sobico ali kak drug prostor, kamor se lahko umaknejo in se posvete svoji notranjosti. Stanovanja so prenapolnjena. Pozimi je mogoče kuriti le eno sobo ali pa celo samo kuhinjo. Tu jedo, tu se shajajo stari in mladi. Poldorasli gredo najrajši na cesto, na veseljišče, poleti v odprto javno kopaljšče, pozimi pa v kino in na ples.

Gospodarski položaj in usoda mladine.

K temu pridejo še drugi vplivi. Delovni čas je bil pred vojno za vajence in že izučene mlade delavce res povprečno daljši. Toda delitev dela še ni bila tako daleč izpeljana, kakor je danes v modernih velikih in srednjih obratih. Osebnosti se niso tako sistematično zatirale na korist zgolj ročne spretnosti, kakor se to dogaja v današnjem zracionaliziranem gospodarstvu. Moderna tovarniška produkcija ubija razvoj osebnosti.

Izmed socialnih pogojev, pod katerimi mora današnja mladina rasti, igra brezposelnost posebno veliko vlogo. Gospodarska kriza je vrgla iz produkcijskega procesa zlasti dve skupini: starejše, nad 35 in 40 let stare in pa mlade delavce, ki imajo učno dobo komaj za seboj. Ne izplača se zaposlovati jih s podrejenimi deli, za katerimi segajo vedno nove trume vajencev. Za stroji in tekočimi trakovi pa so zasedena vsa mesta. In ker je treba delo pravkar izučenega delavca ravno tako plačati kakor delo že vpeljanega, izdržnejšega in zanesljivejšega delavca srednjih let, mora marsikateri mlad delavec zapustiti obrat.

Za mladino med 21. in 23. letom, ki je bila vržena iz produkcijskega procesa, je danes vojaška služba prava sreča. Vsaj za tiste mesece je prosta vseh skrbi, kako se bo preživela.

* miroljubni in človekoljubni ljudje.

Življenje zaznamovancev.

Včasih je mladina mnogo potovala. Kapitalistično gospodarstvo pa nima prostora za »vandrovice« in tudi razumevanja ne. Ceste pripadajo osebnim in tovornim avtomobilom. Zato ostane največ mladih ljudi lepo doma in ako postanejo brezposelni, začno živeti življenje zaznamovancev, ki nenehoma čakajo na nekaj, kar ne bo nikoli prišlo. Včasih sicer poskušajo kaj začeti s seboj in s svojim časom, pa navadno takoj zopet nehajo. Kjer se kaj zgodi, kar nič ne stane, in kjer je možnost dati duška nagromadenemu sovraštvu in čuvstvu manjvrednosti, tam so koj zraven. Tako se ob posebnih prilikah rekrutirajo enodnevnj poulični junaki, ki postanejo prav mnogokrat orodje kake politične skupine s pretiranim nacionalističnim programom (fašizem, hitlerjanstvo). Pretirani nacionalizem ne samo podpira in pospešuje, temveč celo smotreno ojačuje surove bojne nagone.

Na mnogih pojavih naše, po nasprotjih in nesoglasjih raztrgane sedanosti, moremo opazovati, kako težko je tistim, ki koreninijo v predvojnem času, ki pa hočejo pretrgati s tradicijo in hočejo graditi nekaj novega in boljšega. Manjka jim solidna podlaga, na katero bi mogli postaviti novo zgradbo.

Po Leo Friedjung Aleš Dren, Maribor.

Dajte mladini dela

Svetovna kriza kapitalističnega sistema je postavila v vrsto brezposelnih v Nemčiji nad en milijon mladostnikov (do 21. leta starosti). O brezposelnosti v naši državi nimamo zanesljivih podatkov. Navajajo število 250.000. Ako vzamemo razmerje, kakor je v Nemčiji, da je namreč od vseh brezposelnih šesti del mladostnikov, potem dobimo število 41.600. Toliko naj bi torej bilo pri nas brezposelne mladine. Če pa upoštevamo, da je v obrti in v manjših obratih, kakršne imamo pri nas v pretežni večini, zaposlene več mladine (nekateri obrati delajo samo z vajenci!), potem morda število brezposelnih mladostnikov ne bo preseglo števila 40.000. Pa tudi to število je veliko za naše razmere.

Za mladostnika je brezposelnost več nego samo izguba zaslužka. Med njimi jih je mnogo, ki so že mesece in leta brez zaposlenja. Tako morajo čutiti, kako jim gineva sposobnost izvrševati poklic. Čutijo se nekoristne in nepotrebne. Čutijo, da so nekako izrinjeni iz človeške družbe. Večidel brezposelne mladine je brez vsake pomoči. Nekateri so bili po treh ali štirih letih učenja, ali pa kar sredi učne dobe postavljeni na cesto.

Mladini je treba takoj pomagati, ako nočemo, da bi šla popolnoma po zlu in da se ne bi izgubila za bodočnost, ko bosta narodno gospodarstvo in država potrebovala delavcev. Najboljša pomoč bi bila v tem, da dobe delo. Organizirana delavska mladina mora zahtevati skrajšanje delovnega časa, da s tem pomaga svojim brezposelnim tovarišem.

Dokler pa ni mogoče brezposelne mladine zaposliti, jo je treba izdatno podpirati in podvzeti sploh vse, kar zahteva mladinsko skrbstvo. Država naj podpira vse ustanove, ki imajo namen nuditi delavski mladini zavetje in varstvo (vajenski počitniški domovi itd.).

Tone Bercé, Ljubljana.

Naše delo gre za tem, da ustvarimo ostrejšega, jedrovitejšega človeka. V boju, ki ga proletariat danes bije, je treba neizprosni bojnikov. Demagogov, čvekačev, zanešenjakov, hohštaplerjev in spletkarjev nam ni treba.

Razgovor o našem kmetu

I. K m e t s k i s t a n .

Dandanes prav pogosto izgovarjamo besedo »kmet«. Včasih označujejo s tem imenom nekaj »manjvrednega«. Kdo iz »inteligence« ti n. pr. zabrusi v obraz kako psovko, kakor »bedast ali kakor kmet« ali »vedeš se ko kmet«. Če hoče pojm ponižanja še posebej poudariti, pa čuješ izraz v tujkah, n. pr.: »Si kakor zarukan pauer« ali »pravi pauer« itd. Takih cvetk je dosti. Nasprotno pa češče prav isti ljudje deklamirajo drugače. Nanese prilika, pa se v vsakem trenutku bijejo na gosposka prsa: »Mi smo kmetskega rodu!« ali: »Kmetska mati me je zibala!« ali: »Po mojih žilah krozi kmetska kri!«. Pri tem mislimo seveda kmeta. Običajne so tudi fraze »naš mili kmetski narod«, »kmetska koča ga je rodila«, »prvo molitev je molil pod slamnato streho«, »ob tej in tej cesti je pasel krave« itd. Narodnim »voditeljem« (to so tisti, ki so se po svojem mnenju rodili le za politiko) je na shodu skoro vsaka druga beseda znana fraza: »Ti, kmet, si stebel države! In ker si stebel države, moraš imeti tudi prvo besedo v državi. Če ti pogineš, gremo vsi!« Takele rečenice bi lahko uvrstili v narodne pregovore in pametnice. Kdor je posebno ambiciozen¹, pove mogočno in z visokim glasom znamenito Gregorčičevo »Kmetski hiši« ali pa kak citat iz nje. Ta si zna pomagati tako, oni tako, a večini je glavni smoter eden in isti: izkoriščati kmetsko delovno ljudstvo. Ironija vsega našega mnenja pa je v tem, da vsakdo teh izkoriščevalcev korenini, ki v sebi sicer zelo zapeljivo misli, da resnično le on razumeva kmetski položaj ter vidi v kmetskega življenja dušo. Ali o tem se bomo pozneje kaj več razgovorili.

Prvo moramo vedeti, k d o j e k m e t . Za splošni pojm vzemimo tole misel: kmet je vsakdo, ki z lastnimi rokami obdeluje zemljo; z d e l o m svojih r o k živi sebe in družino. Zemlja je produktivno sredstvo in producent. Kmet je tedaj delavec, ki ravna z zemljo kakor tovarniški delavec z materialom in stroji. Način dela v ožjem smislu je tedaj isti, le oblika je drugačna. Druga razlika pa je v lastninskem pojmovanju: kmet je večinoma tudi lastnik produktivnega sredstva (t. j. zemlje), dočim je industrijski delavec v pravem pomenu besede zares le delavec, ki je samo orodje (t. j. produktivno sredstvo) svojega gospodarja. Življenje v kmetski družini je absolutno zvezano s narodo. Zato je tudi način življenja v nji sam na sebi naroden, t. j. razlika med dejanskim gospodarjem (ali gospodinjo) ter posli (recimo hlapci, dekle) je skoraj ista kakor razlika med očetom (»hišni oče«, »hišna mati«) in otroci. Ista miza, ista jed, isto delo. Hlapce poganja vole, gospodar pluži. Ali: gospodinja in hčere prav tako žanjejo kakor dekle. Primerov imamo dosti.

Za pravilno pojmovanje kmetskega življenja je važno dejstvo, da je podlaga temu življenju gospodarstvo. Materialistični nazor je izhodišče vseh nagibov, ki so potem tudi lahko idealistični (kakor si namreč to predstavljajo mestni ljudje). Kmetu je dan nagon mišljenja, da je od njegovega dela zares odvisno življenje celokupne družbe. Kmetsko delo je združeno s kupom težav, poleg tega pa je odvisno od vremenskih prilik. Vreme je glavni diktator kmetskega stanu. Temu diktatorju podložen pa je njega sin (ki vlada sicer vsa zemska bitja): boj za obstanek. Kmetovo življenje je neprestana notranja borba z vidnimi in nevidnimi, premagljivimi in nepremagljivimi silami. Kar je nad njim, je Bog. A glavni bog je zemlja. Ta dva pojma sta si vzporedna. Kmetovo vodilo je delo ter (kolikor ne zaupa v Boga) zaupanje v samega sebe. Borba za obstanek, ki je, kakor rečeno, odvisna od prirodnih pojavov v kmetskem delu, ustvarja v kmetu popolnoma drugačnejša čuvstva kot so pri drugih poklicih. To je treba pravilno razumeti. Človek, ki tiči v civilizaciji (meščanski sloji) se n e z n a poglobiti v kmetovo dušo, ker živi v popolnoma drugih gospodarskih razmerah. Njegov življenjski sestav je poln zapletljavej ter zunanjih prikazni. Meščan se zna n. pr. vesti po bon-tonu², vljudno klanjati se, spakovati se v besedah, pljuvati v robec, plesati moderne ples i. dr. Kmetu je vse to odveč. Njega prirodno zadržanje je v bistvu enostavno. Prav ta enostavnost, bi rekli preprostost, bôde civiliziranca (ki mu ni treba biti ravno inteligent) v oči ter mu prinaša na usta govor o »manjvrednosti« kmetskega človeka.

Kmet je radi gospodarsko svojstvenega življenja individualist in družabno homogeno³ bitje. Zares »na svoji zemlji svoj gospod«. Pa naj si bo katerakoli oblika vladavine nad njim. Glavno je, da v njega notranje gospodarstvo nikdô ne posega s silo. Da ga

¹ Slavohlepen.

² Navodila za lepo vedenje.

³ Istovrstno, svojevrstno, v gornjem pomenu: samostojno.

pusti samostojno živeti ter ga ne trapi z lažno civilizacijo, za katero je, dokler gospodarsko nedotakljiv in vladar na svoji zemlji, nesprejemljiv.

V koliko so nanj vplivali posamezni dogodki in kako stoji kulturno v današnji opredelitivi družbe, on sam kot množica, pa bomo skušali v nadaljnjih točkah razčleniti.

Albin Podjavoršek, Polje.
(Se nadaljuje.)

Dete ne mara spati . . .

Dete,
zapri oči, da zazibljem te v spanje,
glej, skozi okno prihaja noč in z njo
sanje.

Mati,
naj lučka gori, da ti vidim v obraz,
ne bi rad spal, saj še ni čas.

Dete,
ne bodi no, vidiš, da noč je prišla,
da mesec skozi okno te gleda z neba?

Mati,
ne, rajši povej — da bo krajši čas —
zakaj vsak večer gre oče od nas?

Lej ga,
on hodi na delo noč za nočjo,
on mora na delo noč za nočjo.

Mati,
zakaj pa ne dela, kadar je dan,
tako-le ponoči je vendar zaspan.

Dete,
vidiš to luč, ki na mizi gori,
vidiš luči, ki v njih mesto žari?
Sáme gorijo in kažejo pot
na levo in desno, tu in povsod.
Nekje je fabrika, v njej oče trpi,
da luči gorijo lahko vse noči.

Mati,
potem pa v tej luči, ki z nama bedi,
sámo trpljenje očeta gori?

Dete,
na svetu je tisoč in tisoč luči,
v njih tisoč in tisoč trpljenj gori.

O mati,
ugasni brž luč in zaziblij me v spanje!
Težko je bedeti, vse lepše so sanje!

Mile Klopčič, Ljubljana.

V enajsti številki Mladega plamena l. 1932. smo med drugimi priobčili tudi pesem »Dete noče spati...« To pesem nam je poslal Slavko Arnič z Viča že lani obsorej. Napisana je bila v čedni pisavi, na čistem pisarniškem papirju. Razodevala je velik talent, dasi so bile v njej nekatere trdote (drugi verz v peti kitici se je glasil: — on mora da dela z veliko močjo —, i. dr.). Ravno te trdote, pa pisava kot jo imajo mladi inteligenti, nam ni pustila dvomiti, da je avtor pesmi Arnič sam, ki je k njej še izrecno pripomnil, da jo pošilja uredniku Mladega plamena v priobčenje.

Pred nedavnim pa nas je obvestil g. Mile Klopčič, pesnik in časnikar v Ljubljani, da je pesem njegova in da naj to zavoljo resnice objavimo. Ker jo je pa Arnič kot lažnivi avtor deloma izpremenil in popačil, naj priobčimo pesem, kakor se mora pravilno glasiti. To z veseljem storimo.

Gospod Mile Klopčič nam ni štel za hudo, ker ve, da vsak urednik ne more poznati vseh pesmi, ki izidejo v slovenskem jeziku, posebno ako se ne ukvarja pretežno s poezijo. Arnič je pa dobro vedel, da pesem ni njegova, čeprav je morda ni neposredno prepisal iz mladinske priloge Jutra, kjer je bila natisnjena dne 24. decembra 1930. Opozarjamo vse tovariše in tovarišice, naj se ne kitijo s pavovim perjem, kakor tale Arnič, kajti te vrste tatvina je prav tako kazniva, kakor če komu ukradeš možnjo denarja. Avtor bi ga lahko tožil radi plagijatstva (književne tatvine), uredništvo pa radi mistifikacije (zavajanja v zмотo).

Sicer se pa to še lahko zgodi...

Uredništvo.

Pokret in organizacija

TISKOVNA AKCIJA.

Ni še potegnjena črta pod Širiteljsko akcijo, pa že nas čaka izvedba nove naloge:

Tiskovna akcija.

Tovariši, v boj za naš tisk! V boj za Delavsko pravico, Besedo, Mladi plamen, Krekovo knjižnico! Naš tisk je misionar našega pokreta! Z isto vnemo, s katero ste bili na delu za Širiteljsko akcijo, pojdite v boj za Tiskovno akcijo! Častno iziti iz te akcije je stvar naše dolžnosti in naše časti!

Centrala Krekovih družin
Tiskovna komisija.

MEŠČANSKO MIŠLJENJE IN MI.

Ker so že padle v našem časopisju besede in očitki o meščanskem in malo-meščanskem mišljenju, sem mnenja, da je »Mladi plamen« primeren organ, da to vprašanje načne in izpraša vest marsikomu. Nimam pa namena, da bi se tu podrobno pečal z vsemi pojavi takega mišljenja, marveč mislim, da je bolje, da se za to pozanimajo tudi drugi naši člani in vodniki in da vsak po svoji moči in spoznanju iz svojega delokroga prispeva k razčiščenju. Hočem nasprotno podati le nekaj opazovanj.

Pod »(malo)meščanskim mišljenjem in vzgojo« razumevam tisto povprečno, sebično, nesamostojno, iz ravno takega okolja vzraslo gledanje na vse tako pereče pojave sodobnega življenja in samozadovoljno životarenje brez globljih ciljev in pogonov bodisi posameznika bodisi organizacije. Da si le trikrat na dan sit (drugi pa stradajo), da udobno in na toplem spiš (ko drugi nimajo, kamor bi glavo položili), da si čim bolj po zadnji modi oblečen (ko so drugi skoro nagi), da imaš še toliko za te in te potrebiče, da lahko vzdihneš ob koncu dneva: — Hvala Bogu, zopet je minil en dan! — tak življenjski program je za nas prazen in puhel. Taki ne smemo in nečemo biti! Mi gledamo vedno naprej, vsak novi dan nas vedno opozarja, da smo premalo storili. Glasniki bodočnosti smo, zato je naše delo pospešeno in aktivno; osvajamo in se ne zadovoljujemo s tem, kar imamo. Mi smo vedno nemirni, kajti spokojnost uspava. Mi smo mladi!

Taki morajo biti Borci, tak je naš pokret. Kakor niso vsi sinovi ene matere, tako tudi niso vsi zrasli v enakih razmerah. Z različnih strani smo prišli, za eno zvezdo vsi gremo. Ali si rudar iz jame ali fant s fabrike, ali za plugom hodiš, ali mojstru tlako delaš, ali v pisarni sediš, ni je razlike med nami: kolikor znaš in moreš, toliko veljaš.

Ne da se tajiti, da teče delo v nekaterih organizacijskih panogah še po starih, tradicionalnih, že čisto razvoženih kolesnicah. Na nezvoženo ledino si redkokdo upa, češ, kaj bi silil tja, ko pa je pot tako lepo in lagodna. Tako so vozili naši očetje — in čisto dobro so vozili —, zakaj bi si mi utirali nova pota?

Najbolj aktualno se mi zdi vprašanje dramatike, posebno še, če jo gledamo z vidika borčevskega vzgojnega načina. Dramatika, kot se goji pri nas dosedaj, zavzame člana vsega in ga onesposobi za aktivnost in agitacijo. Vzgojnega pomena, taka kot je, nima, ker je bil večinoma cilj igranja nasititi večno lačno družtveno blagajno, ki si kljub igram ni kaj prida opomogla, v drugi vrsti šele je bila vzgojni činitelj, v kolikor so bile na programu igre, ki so mogle kljub hitrici, s katero so bile naštudirane, imeti izvesten vpliv na igralce. Tega pa pri igrah, ki se največkrat igrajo (razne burke in komedije), ni pričakovati. Morali bomo kmalu ustvariti reper-toar (program) iger, ki bodo ustrezale našim ciljem, na vsak način pa izločiti one, ki so izraz malomeščanske miselnosti in plehkosti.

V borčevskem sistemu je dodeljena dramatiki le podrejena vloga in dopuščena le v toliko, v kolikor ne ovira njegovega glavnega dela, katerega težišče pa nikakor ne leži v dramatiki, ampak je odmaknjeno daleč proč v vzgojo osebnosti novega človeka, udarnika, apostola in agitatorja. Dramatika je le ponižno sredstvo, nikdar pa cilj.*

Rekli smo, da ima in bi morala imeti dramatika pri naših družinah le v toliko svoj pomen, v kolikor predstavlja eno izmed vzgojnih sredstev, ki se jih organizacija poslužuje za vzgojo v čisto jasno začrtano smer. Nikdar pa ne sme igranje postati in ostati le ožja vez med enim delom članstva in ustvarjati zgolj prijetno

MLADI PROLETAREC

LETO I.

JANUAR 1933

ŠT. 1.

Mesec mraza

Perica bo . . .

»Kaj boš ti, France, kadar boš velik?«

Tako je vprašal vodnik Tine na krdelnem sestanku Smukovega Franceta.

»A, kaj bom? A, kadar bom velik? Strojevodja bom, kakor moj oče. Vozil bom iz Beograda v Pariz. Boste že videli! Puf—puf, čk—čk—čk—čk.«

»Torej ti boš strojevodja. Zanimiv in lep poklic, pa tudi odgovoren in nevaren. Kaj boš pa ti, Šimen?«

»Jaz bom pa zidar. Sezidal bom najprej sebi lepo hišo na našem vrtu. Strcha bo ravna, da bo na njej nogometno igrišče. Toda igrali bodo z menoj samo tisti, ki bom jaz hotel.«

»Jaz bom pilot. Imel bom svoj zrakoplov. Z njim bom lahko odfrčal na severni tečaj, ali v Afriko, kjer so levi, ali pa kamorkoli. Petelinov Pepe bo že videl, kaj vse morem.«

»Jaz bom pa akrobat. Že znam hoditi po vrvi.«

»Jaz bom, veste kaj? Kipar bom. Svoji sestri bom poslal z Dunaja takole velik kip. Prav tak bo, kakor tisti v naši cerkvi, ki je tako lep, da se ga človek ne more nagledati. Kar nenadoma ji ga bom poslal, sestri. Nič ji ne bom prej sporočil. Kar padla bo od veselja.«

Tako so fantiči drug za drugim razvijali svoje načrte, kaj vse bodo, ko bodo veliki. Eden je hotel biti kar milijonar, in to samo zato, da bi se lahko vsak čas do mile volje najedel slaščic. Nekdo drugi je bil dokaj skromnejši. Kadar bo velik, je rekel, bo šel za Andreja. Andrej se imenuje namreč njihov sosed, ki je klavec. Od hiše do hiše hodi, prašiče kolje in pojé vse, kar je najboljšé. Zato bo tudi on šel za Andreja.

No, nazadnje je prišel na vrsto tudi Pohlevnov Tevže. Tudi on naj bi povedal, kaj bo, kadar bo odrasel.

Vedno tihi in zamišljeni Tevže se je le narahlo zganil in se pomišljal, ali bi povedal, ali ne. Na Tinetovo prigovarjanje je vendar sramežljivo odgovoril, da bo — p e r i c a .

Vsi so se na vse grlo nasmejali. Perica! Ta človek pa ne more biti pri zdravi pameti, ali ga pa samo luna trka, so mislili.

Tine je zapovedal mir. Zakaj hoče biti perica, je spraševal Tevža, saj to je vendar ženski posel, nemaren posel.

In Tevž je povedal. Ima samo mater, ki je perica. Vse dneve mora težko delati. Vedno na mokrem. Smradljivo paro vdihuje. Roke ima že vse razjedene od luga. Njemu, Tevžu, se zelo smili. Zato bo tudi on perica, da ji bo lahko pomagal...

Arabska legenda

Hudobni duh je prišel nekega dne k človeku v svoji najgrši podobi.

»Umr! boš,« mu je dejal, »toda če izpolniš enega izmed treh pogojev, te pustim živeti. Pogoji so: ali ubij svojega očeta, ali udari svojo sestro, ali pa pij vino.«

»Kaj naj začnem?« misli ubogi mož. »Lastnega očeta naj ubijem? Ne. Tega ne morem storiti. Svojo sestro naj udarim? To bi bilo nečastno. Ker pa nočem umreti, bom pil vino. Če se enkrat opijem, menda še ne bo nobene škode.«

Rečeno, storjeno. Vzel je vina in se upijanil. Toda v pijanosti je ubil svojega očeta in udaril svojo sestro.

Alkohol je strup, ki mori dušo in telo.

Gospod zna računati

Stopi delavec k svojemu gospodarju in mu ponižno reče:

»Oh, gospod ravnatelj, vi toliko zaslužite, da skoraj ne veste, kam bi z denarjem. Jaz pa sem tako ubog, čeprav delam kakor pravcata črna živina. Dajte, povišajte mi plačo.«

»Tako?« se začudi gospod. »Kot črna živina, pravite? Bomo videli. Preteklo leto je imelo 366 dni, kaj ne?«

»Da, gospod ravnatelj.«

»Torej, vi spite 8 ur na dan, kajneda?«

»Da.«

»To je tretjina leta ali 122 dni. Ostane še 244 dni.«

»Tako je, blagorodni gospod, toda čemu...«

»Čakajte! 8 ur na dan ste prosti. To je zopet 122 dni na leto. Ostane še 122 dni.

Ali je prav?«

»Prav, toda...«

»Nič toda! Recite, ali je prav, ali ne, drugega nič! Ob nedeljah ne želite, torej 52 dni preč, jih ostane še 70.«

»Hm.«

»Ob sobotah delate samo pol dneva, na leto potemtakem 26 prostih dni. Ostane nam še 44 dni.«

Delavcu je postajal obraz vedno daljši in vedno bolj začuden.

»14 dni ste imeli dopusta, ne?«

»Da, 14 dni dopusta.«

»Ostane nam še trideset dni. Leto pa ima še 9 praznikov, in če te odštejemo, nam ostane le še 21 delovnih dni.«

Delavec je le še buljil v ravnatelja. Le kaj bo neki naračunal, se je spraševal.

»5 dni ste bili bolni. Ostane še 16 dni, kaj ne?«

Delavec je nastežaj odprl usta, besede pa ni spravil iz sebe. Samo z očmi je trenil v znak potrdila.

»Potem imate vsak dan eno uro opoldanskega počitka, to je na leto 15 dni. Ostane le še en dan in ta je bil prvi maj, ki ste ga tudi praznovali*. Imate srečo, dragi človek, da je bilo preteklo leto prestopno leto, ker bi mi bili sicer en dan na dolgu. Kaj pa potem še hočete? Zgubite se!«

In ubogi delavec je potrč odšel. Ni mu šlo v glavo, kako mu je mogel gospod prav z računsko točnostjo dokazati, da ni nič delal vse leto, saj je prišel sleherni dan ves zbit iz tovarne. Pa vendar, gospod je popolnoma prav računal, ne moreš mu oporekati. Prešmentana reč taka!

Morda je kdo izmed vas, mladi bravci, kaj bolj podkovan v računstvu, da bo rešil to zagonetko. Rešitev naj napiše na papir in pošlje uredništvu Mladega plamena.

Za židano voljo

Časopisni oglasi. (Za smeh.) Opremljena soba se odda gospodu 5 metrov dolžine in 4 metre širine. — Radi starosti in naglušnosti je velik hotel na prodaj. — Mojim spoštovanim svinjskim odjemalcem se priporočam v svežem blagu in prav posebni dobroti. Tobija Pujsokoljec, svinjski mesar brez trihin (zajedavec v svinjskem mesu). — Komité je razdelil za Božički revnim otrokom 20 parov nogavic, s čimer je bila otrta marsikatera bridka solza.

Varčnost. Škotje so znani kot zelo in čez mero varčni ljudje. Neki tak Škot je razkazoval prijatelju novozgrajeno hišo in ga peljal seveda tudi v sobe.

»Ja, zakaj pa imaš tapete z žeblički pritrjene na stene in ne nalepljene, kakor je navada?«

»Veš, bržkone ne bomo večno tu stanovali,« je bil odgovor. *

* V tistih časih, ko se je vršila ta zgodba, so imeli delavci navado, da so praznovali prvi maj kot svoj praznik. Danes pa so ponekod — in tako tudi pri nas — menda prostovoljno opustili to navado.

Dober prijatelj je tisti, ki graja Tvoje napake in pohvali, kar je dobro.

Orehi in lešniki

Igra z dinarji. Imaš 12 dinarjev. 9 jih postaviš v obliki pravokotnega trikotnika. Kako napraviš z ostalimi tremi dinarji nov, prav tako velik trikotnik in kaj dobiš, ako se ti to posreči? Rešitev pošlji takoj uredništvu Mladega plamena.

Veseli pesniki. (Igra.) Fantje se postavijo v krog. Prvi igralec reče na primer: »Ni rože brez trnja« in istočasno vrže enemu od tovarišev v klobučič zvit robec. Ta sprejme robec s primernim odgovorom, recimo: »Ni klasja brez zrnja«. Tako se igra nadaljuje. Kdor ne more najti odgovarjajočega verzja, mora dati zastavek. Takih verzov je vse polno. N. pr.: Ni kmeta brez zemlje — Ni peka brez žemlje. Ni jela brez dela — Ni dimnikarja brez omela. Ni kosila brez juhe — Ni hleva brez muhe. Ni zime brez viharjev — Ni poljetja brez komarjev. Itd.

Jedilni list. (Igra.) Igralci sede v krogu. Eden vpraša: »Kaj smo jedli v ponedeljek?« Vprašani odgovori: »Polento, pečenko, paradižnike, palačinke« itd. »V torek?« »Teletino, torto.« »V sredo?« »Skuhlo, sir, salato, sadje«. Itd. Imenovati je treba le take jedi, ki jih pišemo z isto začetno črko, kakor dotični dan v tednu. Paziti je, da kdo ne reče, da je jedel v petek recimo pečenko (post). Kdor se zmoti, ali pa ne ve naštetih, plača zastavek.

Kdo ve č ve. (Igra.) V določenem času je treba napisati čim več besed določene vrste (imena krajev, živali) z določeno začetno črko. N. pr.: V dveh minutah napisati nekaj imen krajev z začetno črko K: Kranj, Kostanjevica, Krško, Križe itd., kolikor jih kdo ve. Po dveh minutah udari vodja igre po mizi in vsi morajo potegniti črto pod besedami. Potem se besede čitajo in črtajo vse, ki so navedene več ko enkrat. Tistemu, ki jih največ ostane, je zmagovalec.

Ali pa nekaj slovenskih priimkov, ki so enaki živalskim imenom: Kos, Zajc, Kunc, Jarc, Petelin, Pajk itd.

POT V NEBESA (igra). Igralec z zavezanimi očmi počepne na desko, ki jo primejo tovariši ob koncih in jo vzdigujejo, spuščajo, premikajo, sem in tja sučejo. Medtem pa mora skočiti igralec na tla. Smeha je dovolj, ko skače z deske, ki je ped visoko nad podom.

Da je zabava še večja, se drži nad igralčevo glavo desko, ob katero se igralec pritrisne, češ, da je že pod stropom.

Pisma

Dragi tovariš urednik!

Dolgo se nisem nič oglašil, pa tudi ti nisi nič kaj posebno pridno priobčeval pisma svojih mladih tovarišev in prijateljev. Kaj naj to pomeni? Veš, da imamo zelo radi, če priobčiš kakšno naše pisemce.

Sveti Miklavž je že bil, a meni ni ničesar prinesel. Gospodarjevemu Milivoju je prinesel vse mogoče. Le kako to, da njemu dá, meni pa ne? Mati pravijo, da zato, ker smo ubogi. Lej jo! Prav zato bi se spodobilo, da bi kaj prinesel, sem dejal. Saj pravijo, da je sveti Miklavž tak svetnik, ki se posebno revnih rad usmili. Kako pa ti misliš, a?

Živi!

Ivan Omahen, učenec 5. raz. v H.

Dragi Ivan!

Kaj je vzrok, da nisi že dolgo videl v Mladem plamenu nobenega pisma, vprašal. I zato pač, ker mi premalo pišete. Da, tudi ti si se menda polenil, se mi zdi. Veš pa tudi, da vsake marnje, ki mi jo kdo pošlje, ne bom deval v list. Škoda dragocenega prostora.

Glede svetega Miklavža je tako moje mnenje. On bo že dober svetnik, ki gleda pač najbolj na uboge otroke. Ali tisti starček, ki o svetem Miklavžu hodi po hišah v spremstvu Angelov in parkljev, ni noben sveti Miklavž. Ali nisi morda opazil, da je imel »sveti Miklavž«, ki je obdaril gospodarjevega Milivoja, glas, kakor ga ima njegov starejši brat, ali oče, ali pa kdo od sosedovih. Ta se je preoblekel v svetega Miklavža. To navado so ljudje vpeljali v dobrem namenu, da bi otrokom pokazali, da celo svetniki v nebesih vedo, če so bili pridni ali ne. Žal pa se je iz zicimila nakaza, ki svetniku samo sramoto dela, ker je krivičen, da bolj ne more biti. Veš, jaz bi to reč kratkomalo odpravil.

Živi!

Urednik.

Dragi koticovk striček!

Deni me v svoj koticček, če ne Ti pokazem svoj rožiček, da boš imel, poredni možiček, luknjast mešiček.

Te pozdravlja

Boris Flere, R.

Dragi Boris!

To tvoje pismo je bilo gotovo namenjeno nekam drugam, pa ne meni. Pogledal sem mu na ovitek, pa tam stoji

prav: Urednik Mladega plamena. Pismo priobčujem vseeno, čeprav nisem nikak koticov striček. Priobčujem ga samo zato, da pokažem, kakšnih pisem ne maram. Takih pisem mi torej nikar več ne piši, ne ti in ne nihče, če hočete, da bomo prijatelji. Piši mi rajši vsakdanje stvari, recimo, kje tvoj oče dela, če je v tovarni, kakšne predmete izdeluje tista tovarna, potem mi piši, kaj vse znaš napraviti s svojimi rokami, v katerem društvu si in tako dalje. Tako se bova prav moško pomenila in morda sempatja celo kakšno pametno ugenila. Tiste posladkane gizdalinske besede pa niso za moj želodec.

Pozdravljen!

Urednik.

Tihi pomenek

V zadnjem Mladem plamenu sem vam, dragi moji, obljubil nekaj, česar žal ne morem izpolniti. Tisto povest namreč, o malem dečku, ki se je napotil po svetu, ne moremo priobčevati v tem vašem lističu, ki ga imate danes prvič pred seboj. Stvar je bila pa taka:

Povest je napisana v nemškem jeziku, a pisatelj, ki jo je napisal, živi na Dunaju. Pisali smo mu, da želimo njegovo prelepo povest prepisati na slovenski jezik, da bi jo mogli čitati tudi naši vrli Borci in Stražarke. Med tem časom, ko smo čakali na pisateljevo dovoljenje za slovensko izdajo, je izšla 12. številka Mladega plamena, v katerem sem vam povest obljubil, kakor da je že vse urejeno. Kmalu potem pa smo prejeli z Dunaja pismo, kjer nam pisatelj tiste lepe povesti pravi, da ga zelo veseli, da bodo tudi slovenski otroci čitali njegovo povest in tako naprej. Ker pa živi on samo od svojih knjig, to se pravi le od tega, kar mu založniki dajo, če jim kaj napiše, radi tega prosi, da mu nakažemo ob slovenskem prevodu tri tisoč dinarjev. Sami lahko veste, da je za nas tri tisoč dinarjev velika vsota, ki bi jo težko zmogli. Mi seveda na moč spoštujemo pisatelja, ki je napisal že toliko lepih reči, upoštevamo tudi, da mora od nečesa živeti. Mi tudi vemo, da je dobra knjiga neskončno več vredna od treh tisočakov. Toda kdor ima malo denarja, ne more z veliko vsoto kaj kupovati. Kjer ni nič, tam še vojska ne vzame, pravijo. In tako, vidite, je šla naša povest, katere smo se tako veselili, po vodi. Škoda je, pa upajmo, da ni stvar za vedno izgubljena. Skrbel bom, da bo ta vaš listič kljub temu vedno za-

nimiv in lep. Mnogo lahko sami k temu pomorete, ako boste pridno dopisovali in po možnosti pridobili listu še kakšnega novega prijatelja in naročnika. List vam bo govoril o marsičem: lepe povestice, igrice, šale, uganke, pisma, povedal vam bo kaj o knjigah (če vam bo všeč), kako knjiga nastane, kako nastane Mladi plamen in vse mogoče. Tudi kakšno nekoliko daljšo povest bo prinesel. Zdaj sicer nimam ničesar takega pri roki, toda bo že, bo že. Bog Kranjca ne zapusti, pravijo. Upam, da tudi mene ne bo in v tem upanju vas pozdravlja

urednik.

KAJ NAMERAVAŠ STORITI ZA »MLADI PLAMEN«

v mesecih naše tiskovne akcije?

Hočem redno vsak mesec plačati članarino svojemu vodniku.

Hočem pregovoriti vse svoje prijatelje, ki niso Borci, da se naroče na ta prelepi list. Za vpogled bom radevolje posodil svojo številko »Mladega plamena«.

Pridno hočem risati in rezati črke iz barvanega papirja za propagandne plakate (gl. str. 9!).

Neutrudljivo hočem deliti letake o naših časopisih.

Stalno hočem pisati pisma uredniku »Mladega proletarca«.

Dober list je tvoj najboljši prijatelj.

Dober prijatelj je več vreden nego kup zlata.

Tvoj list in tvoj najboljši prijatelj pa je »Mladi plamen«.

Čitajte

„Mladega proletarca“

Mladi proletarec je priloga Mlademu plamenu za otroke. Posebej ga ni mogoče naročiti. Urejuje ga Edi Štok, Ljubljana, Delavska zbornica.

družino. Staro organizacijsko izkustvo je, da se igralci sploh ne ali pa le stežka dajo uporabiti pri izvrševanju aktualnih organizacijskih nalog.

Isto bi mogli reči o raznih tamburaških in pevskih odsekih, vendar s to omejitvijo, da ne zadajajo tolike škode resnemu organizacijskemu delu.

Nezdružljivi z organizacijo pa bi bili kaki kegljaški klubi. Svoj sedež imajo seveda v gostilni in zato hote ali nehoče navajajo svoje člane na pitje. Kjer običajno kegljajo še za denar, zberejo klubi lepe denarce in jih v velikih popivanih poženejo po grlu, mesto da bi jih obrnili v resnem času primerne namene.

Vse take družčine razodevajo, kako malomeščansko je njih mišljenje in kako krčevito se drže najbolj nezmisljenih in nesodobnih tradicij. Mi pa hočemo ljudi, ki bodo vogelni kamni novi zgradbi.

Za izgraditev mladih osebnosti se bomo v organizacijski praksi tako posluževali vseh potov, ki — četudi po ovinkih — vodijo do tega cilja in se prilagajajo svojstvenosti posameznikov. Zgrešeno pa bi bilo, če bi se posamezniku prilagodili v toliki meri, da bi trpeli ali celo pospeševali take njegove lastnosti, ki so znak pokvarjenosti, slabosti ali mehkužnosti. Smernica nam je zakon Borcev. Po njem presojava, ali si ali nisi.

Ernest Vilfan, Ljubljana.

Pripomba uredništva. O dramatiki v naši organizaciji imamo pripravljen še drug članek. Priobčili ga bomo v eni prihodnjih števil.

ZADRUŽNIŠTVO

Pričeti se moramo zanimati tudi za zadružništvo. Res, da ne moremo še pričeti s snovanjem delavskih konsumnih in produktivnih zadrug, toda pričeti se moramo pripravljati na to.

Kako bi? Gotovo je, da je treba poznati zadružništvo, zgodovino in nauk. Torej študij! Treba je poznati stanje zadružništva in posameznih zadrug (poročevalci!). Poznati moramo teren in ljudi. Vsak mora biti na jasnem glede našega gledanja na zadružništvo. Torej naša ideologija zadružništva. To lahko izvajate iz našega programa. Treba je dalje zadrug v malem. Snujmo kolektive. Bivši borčevski denarni sistem pretvorimo v kolektivo, s hranilničnim, posojilnim, konsumnim in produktivno-zadružnim delokrogom.

Pojdimo na delo in v dveh letih bomo že govorili drugače.

Živi, tovariši! Torej zvečer nasvidenje v našem lokalu, potem pa na agitacijo za »Mladi plamen« in druge naše časopise.

ROMANTIKA

Med izvajanjem težkih nalog, med bojevanjem opasnih bojov ne smemo izgubiti izpred oči narave mladega človeka. Mi smo delavska mladinska vzgojna organizacija in kot taka moramo na mlade duše vplivati z vseh strani. Treba je razvoja. Mlad človek mora preiti vse faze razvoja. In če mlad človek sprejema zelo po zunanjosti, mora dajati organizacija po prisposodobah in s simboli. Z vsem tem da svojim naukom poudarek, razgiblje ne samo razum, temveč tudi čuvstvenost, poudari organizacijsko samoraslost itd. Nekateri naši polprijatelji tega ne razumejo, ker le študirajo socialna vprašanja in razne socialne teorije, niso pa psihologi in pedagogi. Mi pa vzamemo stvar kot vzgojno vprašanje in skušamo biti vsestranski. Poudarili smo pa že opetovano, da smo delavska mladinska in vzgojna organizacija in ne organizacija učenjakov-sociologov.

Jože Slak, Ljubljana.

O USPEHIH BORČEVSKEGA SISTEMA

Zadnja plenarna seja je s pooblastilom občnega zbora sklenila, da se borčevski sistem uvede v naši organizaciji kot edini vzgojni način. V tem oziru je dala centralnemu odboru obsežna pooblastila, da doseđanji dvotirni sistem (skupinski in borčevski) postopoma izenači in splošno izvede.

Borčevski sistem ni nikak papirnati vzgojni način, bogve odkod k nam prirešen. Nasprotno, njegovo enoletno izvajanje je moralo prepričati tudi vse zagovornike skupinskega vzgojnega načina, ki so uspehe borčevskega sistema gledali iz bližine, da se je v tem kratkem času izvrstno obnesel in dosegel uspehe, ki bi jih s skupinskim sistemom dosegli morda komaj v nekaj letih.

Bistvo teh uspehov vidim v nezavisnosti članov od krajevnega vzgojnega činitelja, kjer je tak bil in skozi katerega roke so šle vse niti društvenega življenja in ki je bil tudi glavni vzrok društvenega mrtvila. Na drugi strani pa je dano vodstvo v roke fantom, ki so v resnici izvršujoči aktivni člani, ne pa le voditelji.

Z razdrobitvijo v manjše vzgojne edinice pa je pritegnjena k sodelovanju večina članov, zato ne moremo govoriti n. pr. o delavnem odboru in o nedelavnih članih. Ali delajo oboji, ali pa oboji spe.

Borčevski vzgojni način nam bo dal prav radi svojega organizacijskega ustroja močan kader dobrih voditeljev in agitatorjev, ki jih borbena mladinska organizacija, kot je naša, veliko potrebuje.

Ernest Vilfan, Ljubljana.

IZ CENTRALE

Zbor družin Centrale Krekovih družin

V nedeljo, dne 18. decembra 1932., se je vršil zbor družin (plenarna seja) CKD. Tov. starešina je v svojem poročilu navajal uspehe Centrale v teh kratkih mesecih, omenil dvig števila članstva, povečano aktivnost, uspehe širiteljske akcije in obenem omenil naloge, postavljene za l. 1933. Odbor Centrale se je dopolnil, in sicer s tov. Langusom in Štokom. Sprejeli so se sledeči sklepi:

1. Plenarna seja pooblasti Centralo, da v slučaju potrebe razpusti Krekovo družino Ljubljana Sv. Peter, ker dela proti skupnosti in redu.

2. Sprejela so se določila glede pasivnih družin.

3. Sprejel se je program dela za l. 1933., in sicer:

- a) Tiskovna akcija v mesecih januar, februar in marec,
- b) Upostavitev krajin: Ljubljana, Posavje in Celje,
- c) Kolonija,
- č) Izvedba izletov,
- d) Nova širiteljska akcija. Ustanavljanje novih postojank,
- e) Ustvaritev kmečkega mladinskega pokreta.

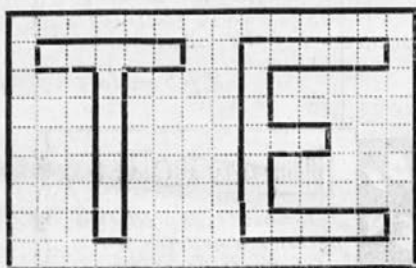
4. Borčevski sistem se je sprejel obvezno za vse družine. Družinam se da rok do 31. decembra 1933., da se preuredi po novem sistemu.

Udeležba na plenarni seji je bila skoro polnoštevilna. Vsi sklepi so bili storjeni soglasno. Krčkova mladina je danes prenovljena, krepka, disciplinirana, aktivna.

Iz izkušnje — za uporabo

REŽITE ČRKE IZ PAPIRJA.

Čemu neki? Za propagandne lepake za našo tiskovno akcijo. Spodnja slika vam kaže, kako se enostavno rišejo preproste, a lepe črke. Najlepše se dajo na ta način delati tako zване »velike« črke (tiskar bi dejal verzalke). Načrtaj na debelejši barvast papir mrežo iz enakih kvadratov. Stranice teh kvadratov so poljubne, kakor pač hočeš, da bi bile debele posamezne črke. Za osnovnico črke in za višino vzemi vedno liho število kvadratov. Za osnovnico morda pet, za višino pa sedem. Z ravnalom in šestilom potem mehanično rišeš črke. In sicer drugo poleg druge, da ne potrafiš preveč papirja po nepotrebnem. Nalepiš pa jih v primernih razdaljah.

Takih črk napraviš lahko celo zalogo, malih in velikih. Nekaterih črk porabimo več, drugih manj. To doženeš na sledeči način. Vzameš stran kakega lista, recimo Mladega plamena, sešteješ najprej vse a, potem vse b itd. ter si števila posameznih črk zapišeš. Tako boš imel pregled, katerih črk v slovenščini več rabimo in katerih manj. Iz teh črk lahko sestaviš poljuben plakat, bodisi za našo tiskovno akcijo, bodisi za kako drugo prireditev. Tudi transparente delaš na ta način. Napni na okvir tako zvani voščeni papir (ali kak drug proso-

jen papir ali blago), ter prilepi nanj izrezane črke. Za okvir postavi luč in v temi se tak napis sijajno vidi. Vselej načrtaj na papir najprej ravno črto ali pa lok, šele na to razporedi črke in jih prilepi. Najboljše lepilo za papir je škrobno lepilo (klajster). Napraviš ga tako, da škrob najprej razpustiš v mlačni vodi in potem tisto gosto škrobno mleko zliješ v vodo, ki vre.

(E. Š.)

MALENKOSTI, KI SO VEČ KO MALENKOSTI.

V borčevskem lokalu naj bo zakurjeno, kadar je mrzlo, naj bo vedno vse snažno in pobeljeno. Za snago in red v lokalu naj skrbe dežurni. Naj bodo lepo urejeni časopisi in revije, ne sme manjkati dopisna knjiga. Stražarke naj skrbe za cvetje, po stenah naj bodo podobe in fotografije (če le mogoče lastnega izdelka) in predvsem ne sme manjkati stenski časopis.

V borčevskem lokalu naj bo kakor v lepo urejenem domu. Le v takem lokalu bo domače in prijetno ter bo vsakdo rad prišel sleherni večer in nedeljo. V lokalu naj bo vedno življenje in družabnost. Skrbite za petje. Petje je mladost.

(E. Š.)

STENSKI ČASOPIS.

Vsaka družina ima lahko svoj časopis, čeprav ne tiskanega in le v enem izvidu. To je stenski časopis. Je nekaj takega kot oglasna deska, samo da ni le za uradne objave, ampak služi tudi zabavi in je sploh zrcalo življenja v dotični družini. Stenski časopis naj ima tudi svojega urednika, ki skrbi, da se obvestila odstrane, kadar nimajo več ve-

ljave, in da se nadomeste z novimi. Urednik mora skrbeti za pestrost lista in da je vedno privlačen. List ne sme imeti praznega prostora. Urednik mora znati vrzel zamašiti, če ne drugače pa s

primerno sliko ali s smešnico. Tudi dnevni dogodki pridejo v list, ali pa ocene domačih prireditev. Naslednja slika predstavlja primer takega stenskega časopisa.

VESTNIK

PRVE ENOTE ZBS

Dežurna služba

25 Komar S.
26 Kirtič
27 Madon
28 Vodu
29 Poglarjer
30 Kusar
31 Meden

Vodnik
I enote

Tionirji

sestavek 26 t m

- Čitanje in knjižba
dr. B. Kršič, soc. progr.
- Napake pri vodstvu
Krdel (tov. načelnik)
- Debata.
- Razgo

Točno! Vodnik

7 Družinski večer

28. 8

Spored:

- Skriptično predavanje o bedi v Ljubljani (aviz. borčevski diapozitivi)
- Tov. D. čita svojo pesmi
- Kratek film z lanskega borčevskega laborerija
- P. Likar: Taborna simfonija (zvojalca tov. Anžl)

Druž. večer se otvori s himno in zaključí s borčevnico.

ZBS, enota I.

Šmucarji

Kdor si želi nabaviti dobre in poceni šmuci, naj se zgleda pri tov. Voglku

Krdelo - Mladcev

V petek 29. 8 ekshkurzija v tiskarno "Slovenzija", kjer se tiska "Mladi plamen".
Vodi tov. urednik
Vestnik vodnik krdelo

je tvoj list, agitiraj zanj!

TOTO BOREC

Tolo amaterska sekcija priredi v nedeljo 31 t m. izlet proti Črnučam. Zberemo se ob 1/2 2 v lokalu. Najbolji popnefek s tega izleta bo priobčen v "Mladem plamenu".

Janca

Kako avtorji se mi do: ne ga prepoznavajo per: avtorji v častpisan avtorji: je

Ali bomo razenji?

Jancina

Vojara "Mladega plamena" slane Dru 15-
Naročila sprejema

tov. upravniki

Kletor. "Sovinskiem" torani prodam

D. Pavlovic

Dobra organizacija mora biti Tvoj drugi dom.

Govorništvo

Kaj je govorništvo?

Govorništvo je sposobnost z urejenimi besedami pripraviti poslušalce do sklepa, da nekaj dobrega store, oziroma, da nekaj slabega opuste. Govornik noče le poučevati, noče vplivati le na razum poslušalcev, ampak tudi na voljo. Govornik noče le poslušalčevega spoznanja, ampak tudi njegovega dejanja. Poučuje predavatelj. Ta vpliva le na razum, da poslušalec spozna resnico. Če n. pr. kdo predava o življenju na Japonskem, mu je pač na tem, da poslušalci poznajo japonsko življenje, prav nič pa na tem, da bi poslušalci tudi živeli tako, kot Japonci. Govorim o organizaciji. Pri tem hočem doseči dvoje:

1. Da poslušalci organizacijo spoznajo in
2. da v njo vstopijo ali jo vsaj kako drugače podpirajo.

Govornik mora prepričevati. Ne s prošnjo, ne z ukazom, ne s fizično silo, ne z avtoriteto, ampak z močjo prepričevalnosti in s silo dokazov hoče doseči govornik svoj namen, t. j. odločitev poslušalcev za gotovo dejanje.

Pomen.

Govorništvo je bilo v vseh časih zelo cenjeno. Vse večje stvari v zgodovini: duhovne preorientacije, revolucije, vojske, gospodarske spremembe itd. so se izvršile po vžigajočih in prepričevalnih besedah dobrih govornikov. Zlasti v prejšnjih časih, ko še ni bilo časopisov, je bilo govorništvo odločilno. Vsa stoletja do danes veljata Grk Demosten in Rimljan Cicero kot najboljša govornika in zato tudi najboljša učitelja govorništva.

Pa tudi danes, ko imamo časopisje in radio, je govorništvo še vedno važno. Črka je vendar le mrtva, a beseda je živa. Tiskana ali po radiu prenešana beseda ima svojo vrednost v množini. Tisoč in milijon ljudi lahko bere ali po radiu poslušajo isto stvar. Moč žive govornikove besede pa je v notranjem vplivu na poslušalčeva čustva, zlasti voljo. Volja je pa izvor dejanj. Dober govornik zajame vso poslušalčovo osebnost s silo dokazov, z barvo glasu, s

Razno

ŠEST ŽRTEV DELA V HRASTNIKU.

Drnogz Martin, 47 let, oče 2 otrok.

Jazbinšek Ignacij, 35 let, oče 2 otrok.

Skornšek Franc, 32 let, oče 2 otrok.

Špajcar Vinko, 23 let.

Babič Janko, 27 let.

Arhac Blaž, 30 let.

Trije težko ranjeni.

Šest mladih delavskih življenj je preminulo dne 29. novembra pret. l. v rudniku na Ojstrem kot žrtev preslabih varnostnih naprav.

900 RUDARJEV BO RE-DUCIRALA TPD spomladi. Tako napovedujejo.

NESREČA V WESTNOVI TOVARNI V CELJU. Dne 19. decembra se je pripetila v Westnovi cinkarni v Celju huda nesreča. Iz kotla je pljusnil razbeljen in raztopljen cink v obraz 26 letnemu delavcu Francu Samcu iz vasi Lipovce pri Celju. Dobil je resne poškodbe na obrazu.

VAJENISKI DOPUSTI.

Pri nas čujemo še vedno ugovore, češ, kaj bodo vajencem dopusti, saj je prost v nedeljah in praznikih in to je vendar dovolj.

Pred dnevi sem dobil en iz vod kolektivne delovne pogodbe, ki je sklenjena za vse delavstvo porensko-westfalske težke železne industrije. Ta pogodba ureja med drugim tudi vajeniške zadeve. Tako pravi, da pripada vajencem do dovršenega 19. leta redni letni dopust in sicer od 14. do 15. leta 8 delovnih dni, od 15.—16. leta 7 dni, od 16.—17. leta 6 dni, od 17.—18. leta pa 5 dni. Dopust se tedaj stopnjuje. Mlajši vajenci so bolj zaščiteni, kar je tudi pravilno. Ta pogodba je sklenjena za 180.000 delavcev, tedaj več kakor jih ima vsa Slovc-

nija skupaj, in sicer vseh strok.

Za slične reči nam manjka strumne in vzgojne organizacije.

Zato gradimo našo mlado delavsko organizacijo in vodimo boj, da dosežemo našim vajencem to, kar drugje že dalj časa imajo. R.

DOBRODELNOST — DOBRUHOTNOST.

V današnji krizi, brezposelnosti in gladovanja smo slišali raznovrstne predloge za omiljenje tega akutnega vprašanja. Vsi pa so taki, da hočejo olajšati (ne: odpraviti) to stanje. Vprašanja samega ne zagrabijo pri korenini, ampak vidijo le žalostno sedajnost in to hočejo omiliti. kolikor pač gre, seveda. Pretegnil se seveda ne bo nihče. Nedavno smo čuli od uglednega kulturnega delavca izjavo, da dobrodelnost krize ne bo rešila. No in prav sedaj imam nov recept: »Socialnih nasprotij in prevratov ne bo odpravila in zavezila dobrodelnost, marveč dobrohotnost.« Ne: dobro delati, zadošča: dobro hoteti. Ali ni to korak nazaj?

STURMSCHAR.

Zveza katoliških mladeničev Nemčije ima v svojem okrilju skupine mladine (Sturmscharen). Izvedla se je reorganizacija istih. Uvedle so se desetine in čete. Čete imajo 5 desetih, 50 fantov. Desetine delajo na znotraj, čete na zunaj. Čete se družijo v ti-sočnije. V vseh večjih krajih bodo osnovali »Mladeniške šole«, v katerih se bodo izobraževali starejši šturmsarci strokovno in splošno. Zveza skrbi tudi za zaposlitev članov v prostem času, za knjižnice, čitalnice. Zveza ustanovi tudi lastno knjižno založbo. Sprejet je bil tudi delovni program za l. 1933.

pravilnim poudarjanjem, z gestami, zlasti pa z lastno prepričanostjo.

Začeti je treba.

Kdor je kdaj poslušal dobrega govornika, se mu je gotovo zbudila želja, da bi tudi sam znal tako lepo govoriti. Govorništvo je zmožnost, ki se jo dá pridobiti vsaj do gotove višine. Tako pripovedujejo o Demostenu, da ni bil kar nič rojen za govornika. Imel je slaboten glas in črke r ni mogel izgovarjati. Vendar se je s pridnostjo in vajo usposobil za najboljšega govornika starih Grkov.

Govorništvo je pa tudi umetnost, ki ima svoje zakone in svoje zahteve. Te zahteve ali pravila mora vsak, ki hoče biti dober govornik, poznati. Seveda pa velja tudi pri govorništvu kakor drugod — brez prakse ne gre. Naj kdo še tako dobro pozna vso teorijo, če se ne bo vadal, če ne bo govoril, se ne bo usposobil za dobrega govornika. Ključ do uspeha je: začeti je treba, začeti s prakso in teorijo. Že stari Rimljani so rekli: poeta nascitur, orator fit, pesnik se rodi, govornik se »naredi«. S pridnostjo, pogumom in vajo, more vsak postati, če ne že izboren, pa vsaj poraben govornik. Ne manjka le dobrih govornikov, ampak tudi porabnih. Kdor je kedaj delal v organizacijah, je sam čutil, kako težko je dobiti govornike.

Za tega, ki želi z uspehom nastopati na govorniški tribuni, napišem nekaj navodil, kako naj sestavlja govore in kako naj jih govori. Snov bom skušal podati v poljubni obliki,* da bo tudi manj izobraženim razumljiva.

Sleherni mlad delavec, ki se hoče posvetiti politiki in se v njej boriti za boljšo bodočnost svojega razreda, mora biti govornik.

Priobčuje: Jože Langus, Ljubljana.

(Se nadaljuje.)

* Primerjaj knjige: Der moderne Redner: P. Konrad Lienert, O. S. B., učitelj govorništva; Wie bilde ich mich zum Redner aus: dr. Johann Ude, univ.